

PARIKKALAN PATSASPUISTO
www.patsaspuisto.net

VELI GRANÖ

4 | VEIJO RÖNKKÖSEN ELÄMÄN FANTASIA

5 | VEIJO RÖNKKÖNEN – LIFE'S FANTASY

6 | VEIJO RÖNKKÖNENS LIV OCH FANTASI

7 | ФАНТАЗИЯ ХУДОЖНИКА ВЕЙЁ РЁНKKЁНЭНА

ERKKI PIRTOLA

8 | IHMISKUNNAN YHTEENVETO

10 | AN ABSTRACT OF HUMANKIND

11 | MÄNSKLIGHETEN I SAMMANDRAG

ANNELI HYVÖNEN

12 | MYSTINEN PUUTARHA

MIKKO TOIVIAINEN

14 | VEIJO RÖNKKÖNEN YSTÄVIEN SILMIN

MINNA TUUVA

16 | TULEVAISUUDEN TURVAAJAT

18 | KANNATUSYHDISTYS

Toimittaja: Minna Tuuva

Ulkoasu, taitto, kuvankäsittely: Kimmo Heikkilä

Kuvat: Veli Granö ellei toisin mainita

Käännökset englanniksi Kirsti Nurmela-Knox, ruotsiksi Leif Pietilä, venäjäksi Marja-Liisa Kähkönen

VELI GRANÖ

VEIJO RÖNKKÖSEN ELÄMÄN FANTASIA

Läiväkirjan viimeiseltä sivulta voimme lukea: päivä oli tavallinen. Taiteilija Veijo Rönkkönen aloitti päivänsä tunnin joogaharjoituksella, sytytti tulen uuniin, kävi uimassa uimahallissa ja tunsu taas väsymystä. Hän oli päiväunille mennessään 66-vuotias, syntynyt 25.2.1944 Neuvostoliiton miehittämässä osassa Parikkalan kuntaa.

Rönkkönen valoi ensimmäisen betonisen patsaansa 1961. Teoksen herättämä kiinnostus kannusti nuorta, erakoituvaa taiteilijaa jatkaamaan. Hän ei kyennyt sosiaalisiin suhteisiin, vaan antoi taiteensa houkutella ihmisiä lähelleen. Nyt lähes viidenkymmenen vuoden uurastuksen päätyttyä teoksia on viitisensataa.

Suuri osa teoksista on vain vaivoin peiteltyjä taiteilijan omakuvia. Rönkkösen *Joogatarha* käsittää kaksisataaviisikymmentä joogavaa hahmoa. Teos on koko puiston henkinen keskus. Sammaloituvat joogit kertovat ristiriitojen repimän mielen tyyneyden etsinnästä ja ovat myös kuva sen löytymisestä.

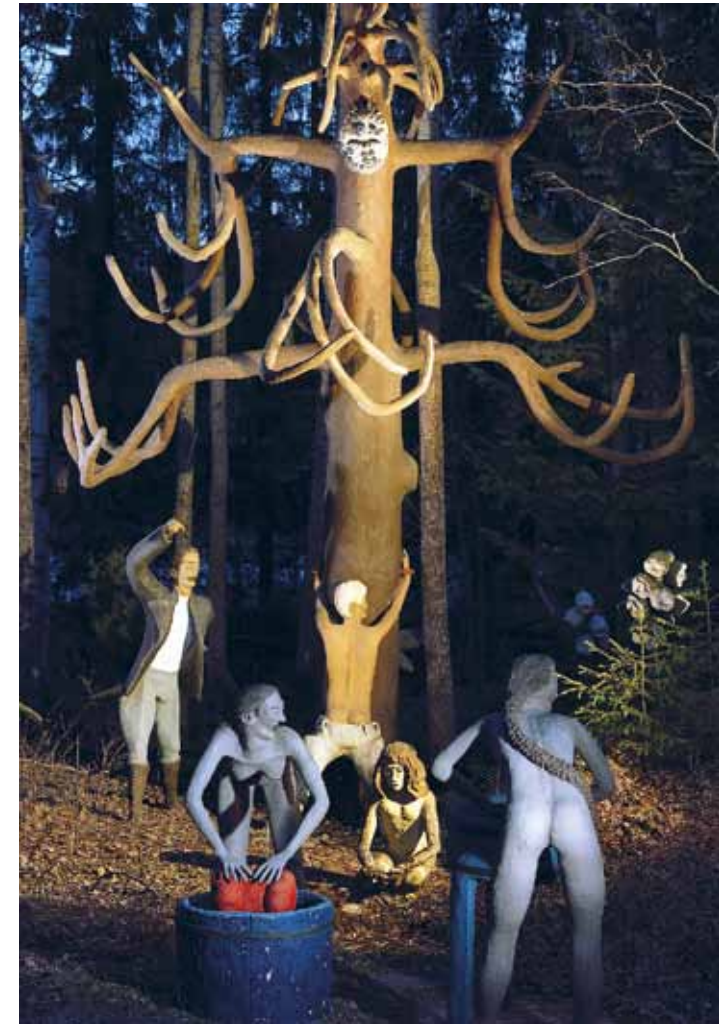
Nuori Rönkkönen tiedettiin pidättyväiseksi henkilöksi. Elämänilo löytyi vähitellen, ja se näkyi myös patsaspuistossa. Äidin kuoleman jälkeen Rönkkönen keskittyi pelkästään lapsiveistoksiin. Lapsikat-

raan tekeminen oli oman lapsuuden ankeista muistoista irroittautumista, mutta hän halusi myös alleviivata taideteosten ja niiden tekijän suhdetta. Teokset ovat tekijänsä lapsia.

Viimeisenä kesänä valmistui monien vuosien ponnistus, satakunta lasta käsittävä lasten paraati. Sen etunenässä astelee itsetietoinen rumpalipoika. Marssi suuntautuu ulos pihasta. Taiteilijan haavoitettu lapsi on valmis marssimaan riemusaatossa maailmalle.

Veijo Rönkkönen ei halunnut ajatella puiston tulevaisuutta. Kysyjille hän oli tottunut vastaamaan haluavansa peittää koko puiston hiekkaan ja tuhatvuotiseen hiljaisuuteen. Hän oli sopeutunut ajatuksen, että puiston rappeutumisen estäminen on mahdotonta.

Puiston tulevaisuus on nyt kuitenkin turvattu. Sen uusi omistaja teollisuusneuvos Reino Uusitalo luovutti paikan huolenpidon ensi vaiheessa Maaseudun Sivistysliitolle ja sittemmin perustetulle Patsaspuiston kannatusyhdistykselle. Puiston kunnossapidosta vastaavat nyt MSL:n hanketoiminta sekä paikalliset harrastajat yhdessä taiteen asiantuntijoiden kanssa. Veijo Rönkkösen patsaspuisto on pysyvästi avoinna yleisölle.

VELI GRANÖ

VEIJO RÖNKKÖNEN – LIFE'S FANTASY

The last page of the diary reads: It was an ordinary day. Artist Veijo Rönkkönen started his day practising yoga, lit the fire in the oven, went for a swim in the public swimming pool and felt tired again. He was 66 when he lay down to have a nap, having been born on 25 February 1944 in the Soviet-occupied part of Parikkala.

Rönkkönen cast his first concrete statue in 1961. The piece drew quite a lot of attention, which encouraged the young recluse artist to keep working. He had no social skills to talk about, so he let his art attract people to him. After almost 50 years' hard work there are some 500 works of art.

The majority of the pieces are barely disguised self-portraits of the artist. Rönkkönen's Yoga Park consists of 250 figures in various yoga positions and is the spiritual core of the park. The yogis, growing moss, depict a mind torn by conflict of searching for peace and healed by the calm of discovering it.

The young Veijo Rönkkönen was known to be very reserved but gradually he found a zest for life, which can also be witnessed in the sculpture park. After his mother died, Rönkkönen focused

solely on sculptures of children. Sculpting the flock of children was his way of detaching himself from the bleak childhood memories, yet he also wanted to highlight the relationship between the works and their creator. The works truly are the children of their maker. During his last summer Rönkkönen finished an endeavour he had been working on for years: a parade of some hundred children. The parade is led by a proud drummer boy, marching out of the garden. The wounded child in the artist is finally ready to step out into the world in triumph.

Veijo Rönkkönen did not want to think about the park's future. If anyone asked, he would say he wanted to bury the entire park in sand and leave it in a thousand years' silence. He had come to terms with the idea that there was nothing to be done to prevent it from falling into disrepair.

Now the park's future is secured. The new owner, entrepreneur Reino Uusitalo, handed over the site's maintenance to the Union for Rural Culture and Education and an association founded for the purpose. Local volunteers look after the park with art specialists to ensure that Veijo Rönkkönen's sculpture park remains open to the public.

VELI GRANÖ

VEIJO RÖNKKÖNENS LIV OCH FANTASI

Lå dagbokens sista sida kan vi läsa att dagen varit vanlig. Konstnären Veijo Rönkkönen hade börjat sin dag med en timme av yogaövningar. Sedan tände han på i ugnen, gick till simhallen för att simma, återvände hem och kände sig åter trött. När han lade sig för att ta en tupplur var han 66 år. Han var född den 25 februari 1944 i en del av Parikkala kommun som ockuperats av Sovjetunionen.

Rönkkönen gjorde sin första skulptur av betong 1961. Det intresse som konstverket väckte uppmuntrade den unga, tillbakadragna konstnären att fortsätta. Han klarade inte av sociala relationer, men lät människorna komma sig närmare genom konsten. Nu, efter att det nästan femtio år långa arbetet är slut, är antalet konstverk cirka femhundra.

En stor del av dem är endast ytligt dolda självporträtt. I Rönkkönens Yogaträdgård finns tvåhundrafemtio figurer som utövar yoga. Konstverket är hela parkens andliga centrum. De mossbevuxna yogierna berättar om den oroliga tankens sökan efter frid och visar också att målet uppnåddes.

Den unge Rönkkönen var känd som en återhållsam person. Han hittade småningom livsglädjen, som också fick uttryck i

skulpturparken. Efter moderns död gjorde Rönkkönen endast statyer med barn som motiv. Genom att skapa en barns kara kunde skulptören frigöra sig från barndomens dystra minnen, men han ville också understryka förhållandet mellan konstverken och deras upphovsman. Skulpturerna var konstnärens barn.

Under den sista sommaren färdigställdes ett flerårigt arbete – en parad med omkring hundra barnfigurer. I täten av paraden går en käck trumslagarpojke som styr sina steg ut från gården. Det sårade barnet i konstnären är berett att marschera i triumftåg ut i världen.

Veijo Rönkkönen ville inte tänka på parkens framtid. Om någon frågade, svarade skulptören att han helst ville bädda ned hela parken under sand i en tusenårig tystnad. Han hade försonat sig med tanken att det skulle vara omöjligt att förhindra att parken förföll och växte igen.

Men nu är parkens framtid tryggad. Dess nya ägare, affärsmannen Reino Uusitalo, överlämnade skötseln av parken till Landsbygdens Bildningsförbundet och en förening som grundats för detta ändamål. För parken svarar nu lokala konstentusiaster tillsammans med konstexperter. Veijo Rönk-könens skulpturpark är permanent öppen för allmänheten.

VELI GRANÖ

ФАНТАЗИЯ ХУДОЖНИКА ВЕЙЁ РЁНККЁНЭНА

На полседней странице дневника художника стоит: день был обычным. Художник Вейё Рёнккёнэн начал свой день с йога-занятием, зажег огонь в печку, купался в бассейне и чувствовал опять усталость. Легша на дневный отдых ему было 66 лет, он родился в 25.2.1944 г в Коммуне Парикалы, в то время оккупированной СССР части коммуны.

Рёнккёнэн отливал первую бетонную фигуру в 1961-ом году. Возникаемый произведением интерес давал поддержку молодому художнику с отшельническим характером пролонгировать свою работу. Он не смог составлять социальные отношения с другими людьми, а предоставлял свое искусство привлекать людей к нему. Сейчас, через почти пятидесятилетний усердный труд произведений имеется около пять сот штук.

Большинство из произведений скульптуры является еле скрытые автопортреты художника. Йога-парк Рёнккёнэна состоит из 250 фигур, занимающихся йогой. Данное произведение скульптуры является духовым центром Парка. Йоги с моховым покровом рассказывают о душе с раздражающими противоречиями и о поiske спокойства, а также являются картиной по его обнаружению.

Известно, что молодой Рёнккёнэн воздержанный по характеру. Жизненную радость он нашел по тихоньку, и это было видно также в Парке произведений скульптуры. После сметри своей

матери Рёнккёнэн сосредоточился только на детских фигурах. Создание оравы детей означал освобождение от тяжелых воспоминаний его детства, но он хотел также почеркнуть соотношение между художественными произведениями и автором. Произведения – дети своего составителя.

В последнее лето подготовилось многолетнее усилие, парад детей, состоявшийся из около ста детей. Во главе данного парада шагает самоуверенный барабанщик. Парад направляется наружи с двора. Раненный ребенок внутри художника готов в триумфальном шествии шагать в мир.

Вейё Рёнккёнэн не хотел думать о будущем Парка. Спрашивающим он привык ответить, что его желание – покрыть вес Парк песком, на тысячулетнюю тишину. Он приспособился к мысли, что препятствовать разрушению Парка невозможно.

Все-таки, будущее Парка скульптуры теперь обеспечено. Новый владелец, бизнес-деятель Рейно Ууситало уполномочит специально созданному Обществу для этой цели заниматься уходом за Парком. За уходом Парка скульптуры отвечают местные любители вместе художественными специалистами. Таким образом Парк скульптуры художника Рёнккёнэна постоянно открыт для интересующих посетителей.

Marcello Cammin veistospuisto Italiassa on varoittava esimerkki taideympäristön tuhoamisesta.

ERKKI PIRTOLA

IHMISKUNNAN YHTEENVETO

Laperitehtaan työmies Veijo Rönkkönen veisti Parikkalassa ihmeellisen patsaspuistonsa kotitontilleen, joka sijaitsee junaradan ja valtatie välissä. Junasta sen näkee parin sekunnin ajan. Ohikiitävästä autosta painuu silmänräpäyksessä katsojan mieleen merkillinen kulkue puiston pihakujalta. Moni matkaja pysähtyy katsomaan, mikä on tämä satumaisen välähdyksen lähde, ja pääseekin fantastiselle mysteerimatkalle Rönkkösen puistoon, jonka kaltaista ei ole muualla maailmassa.

Pihapolun suggestiivinen kavalkadi on kuin jostain kummallisesta karnevaalista, jossa mitä vastakkaisimmat hahmot ilmehtivät ylväinä ja hiukan groteskeina johtuen tekohampaista, joita Rönkkönen käytti veistoksiinsa. Intialaiset hillityt hindut, afrikkalaiset villit kyläläiset, kreikkalaiset koomisklassiset hahmot sukeltautuvat esiin puistossa kiertelevällä polulla, johon kulkijaa johtavat hauskat sementtiset jalanjäljet. Veistokset muodostavat Rönkkösen ikioman kansojen yhteisön. Jokaisella hahmolla on oma persoonansa. Yhteistä niille on huumori. Karhut leikkivät palmupuun varjossa, lähistöllä kuljeskelee kameli.

Rönkkönen eli yksin ja veisteli pienessä ulkovajassaan hahmojaan betonista. Tuntuu siltä, että hän on veistoksissaan kutsunut koko maailman kylään paratiisipuistoonsa nauttien siitä, että ihmiset tulevatkin ympäri maailman katsomaan toisiaan. Musliminainen kurkistaa pensaasta hunnussaan ja Väinämöinen soittelee kanneltaan kaikkeuden keskellä mustan tytön säestäessä ja hurmoksessa tanssivien saaren neitojen kietoutuessa toisiinsa kuten kuuntelevien lintujen kaulat ja koko luonto.

Taustalla syvän kuusikon sisällä mietiskelevät yli kaksi sataa joogaajaa mykistävissä veistosryppäissä. Rönkkönen oli suuri joogaaja, joka teki itse kaikki kuvaamansa asanat. Hahmot nousevat maasta jo osin sammaloituneina. Kaikkiin suuntiin sojottavat kädet, jalat, selät, päät jäsenyivät kuin yhdeksi valtavaksi liikeveistokseksi. Siitä tulee horisontaalisesti mieleen Oslon Vigeland-puistossa oleva ihmispunospylväs. Kokonaisuudessaan se on monistettu omakuva. Rönkkönehän oli kävelevä esimerkki ihmisen kehollisesta henkistämisestä.

Tämän elämäkerrallisen syvyysteoksen vastakohtana veisti Rönkkönen viimeisenä yönään ilmavuutta: talonsa ympärille voimistelevia ja tempuillevia lapsia. Se on apoteoosi viattomuuden lähteelle, joka aina meissä leikkii ja luo. Lapsilla on kiviset hiukset kuin kimmeltävät kruunut mallaten hiukan Veijon omaa rytmistä ”kampausta”. Niiden voi kuvitella karkeloineen Rönkkösen silmissä hänen kukkivassa puutarhassaan kuin ilon keijut. Nyt lapsoset jatkavat matkaansa tuhansien katsojien silmissä kutsuen ihmisiä kohtaamaan oleellinen tässä rauhan keitaassa kahden melun välissä.

Tämä kokonaisteos nosti Rönkkösen mukaan *Raw Vision* -lehden julkaisemaan *Outsider Art Sourcebookiin*, joka esittelee maailman tärkeimpiä outsider-taiteen tekijöitä ja käyntikohteita. Puistoa voi verrata maailmankuuluihin paikkoihin, kuten Nek Chandin puistoon Intian Chandigarhissa, jonne paikallinen työmies ryhtyi veistelemään julkiseen paikkaan kierrätysjätteistä figuureja. Viranomaiset kielsivät sen, mutta kyläläiset ottivat sen omakseen, puolustivat sitä ja auttoivat Chandia laajentamaan puistoaan. Nykyään paikkakunnalle virtaa turisteja katsomaan nähtävyyttä.

Ihmiset rakastavat ITE-taidetta, mutta viranomaisten suhde näihin ITE-puistoihin on yleensä välinpitämätön, eivätkä ammattitaidellitotkaan niitä puolusta. Ne ovat taidetta ihmiseltä ihmiselle, ja siksi niiden säilyminen on katsojien varassa! Italian palmurivieralla Borigherassa veisti paikallisen hautausurakoitsija Marcello Cammi pienen joen pohjalle ja penkoille hämmästyttävän laajan ja taidokkaan veistosmaailman. Hänellä oli kaupungin kanssa sopimus asiasta. Kun hän kuoli ja sittemmin hänen vaimonsa, joka esitteli paikkaa kiinnostuneille, tulivat katerpillarit ja jyräsivät paikan tasaiseksi.

Parikkalassa kävi toisin; paikalle saapui ”juokseva enkeli”! Supermaratoneja harrastava teollisuusneuvos Reino Uusitalo sattui ohi kulkiessaan lukemaan Rönkkösen puiston myynnistä, ihastui perheineen paikkaan ja osti sen – yleisölle! Uusitalolla on silmää kauneudelle ja omaperäisyydelle. Suomessa on parasta ITE-taidetta maailmassa, mutta sen kohtalo on tällaisten sydämestään käsin toimivien menesaattien varassa.

ERKKI PIRTOLA

AN ABSTRACT OF HUMANKIND

Veijo Rönkkönen, a worker at a paper mill, created his wonderful sculpture park on the site where his home was, between a railroad and a highway. From the train the park is only visible for about two seconds. Speeding by in a car, the viewer will catch a quick glimpse of the peculiar parade marching down the garden lane. Many a traveller stops there to see what the source of this fabulous flash is and ends up taking a fantastic tour of intrigue through Rönkkönen's park, a sight unrivalled in the world.

The enchanting procession along the path seems to have come straight out of a weird carnival, where figures proudly make faces at their complete opposites, a somewhat grotesque display due to the false teeth that Veijo implanted in his sculptures. Serene Hindus, wild African villagers and comic-classical Greek figures put on a captivating display as funny concrete footprints guide tourists along the winding path. The sculptures make up Rönkkönen's own version of the League of Nations. Each figure has its own unique character, but they share a sense of humour. Bears play in the shade of a palm tree; a camel can be seen wandering nearby.

Rönkkönen lived alone and made his concrete figures in a little shed. One feels that he, through his sculptures, invited the entire world to visit his paradise while enjoying the fact that people from all over the planet come to see something interesting and find... each other. A Muslim lady, wearing a veil, peeks out from the bush, and Väinämöinen, the eternal bard of Finnish folklore, plays his kannel amidst the universe, accompanied by a black girl. All the while island maidens dance ecstatically, intertwined like the necks of the birds listening and, indeed, all of creation.

In the background, among a thicket of spruce trees, over 200 yogis meditate in a stunning cluster of statues. Rönkkönen was a great yoga enthusiast and performed each of the asanas he depicted. The figures rising from the ground are now partly covered with moss. The arms, legs, backs and heads sticking out in every direction appear to form one enormous mobile sculpture. It is like a horizontal version of the column of human figures wrought together in the Vigeland Park in Oslo. It is a self-portrait multiplied by itself, and Veijo was, really, the perfect example of someone who had reached bodily spirituality.

As a contrast to this profoundly biographical work, Rönkkönen's last pieces were airy: he surrounded his house with children playing and exercising. It is a celebration of the well of innocence that is forever playful and creative in us. The children have hair of stone like shining crowns, fashioned to look a little like Veijo's own rhythmical "hairdo". You can imagine how they frolicked in Rönkkönen's eyes, pixies of joy in his blooming garden. Now the children continue their journey before the eyes of the thousands of viewers, inviting everyone to discover what is essential in this oasis of peace between the two sources of constant rumble.

This total work of art granted Rönkkönen a place in *Raw Vision* magazine's *Outsider Art Sourcebook* that presents most significant outsider art sculpture parks in the world. The park can be compared to some world-famous sites such as Nek Chand's park in Chandigarh, India, where the local worker started making figures from recycled rubbish on a public site. The authorities forbade this but the villagers developed a liking for the sculptures, so much so that they fought for it and helped Chand to expand his park. Today a constant stream of tourists visits the attraction.

People love contemporary folk art but authorities usually remain indifferent to this kind of park; neither are they championed by associations of professional art. This is art from one person to another and for this reason their survival depends on the audience. In Bordighere on the Italian Riviera, Marcello Cammi, a cemetery worker, created an amazing number of skilfully made outsider sculptures on a river bed and along its banks with permission from the town authorities. After he died, his wife showed the site to anyone interested, but soon after her death bulldozers arrived and flattened the place.

In Parikkala the outcome was different: "a running angel" happened along. Entrepreneur Reino Uusitalo, famous for taking part in mega-marathons, read about the sale of Rönkkönen's park, fell in love with the place and bought it – for the public! Uusitalo has an eye for beauty and originality. Some of the best ITE art can be found in Finland but its fate is in the hands of patrons like Uusitalo, who think with their hearts.

ERKKI PIRTOLA

MÄNSKLIGHETEN I SAMMANDRAG

Veijo Rönkkönen, arbetare på papperfabriken, skapade en underbar skulpturpark på sin tomt mellan järnvägen och landsvägen. Från tåget kan man se parken i ett par sekunders tid. Sitter man i en bil som susar förbi stället, får man syn på en märklig procession på vägen som leder till gården. Många förbipasserande stannar för att utforska källan till denna sagolika syn och får göra en fantastisk resa bland mysterierna i Rönkkönsens park, som är unik i hela världen.

Den suggestiva kavalkaden på vägen till tunet är som hämtad från någon besynnerlig karneval, där de mest varierande figurer grimaserar och gestikulerar på olika sätt. De är stolta, men samtidigt också lite groteska på grund av de löständer som Veijo använde i sina skulpturer. Återhållsamma indiska hinduer, vilda afrikanska bybor, komiskt-klassiska grekiska gestalter dyker fram då besökaren vandrar längs den ringlande stigen i parken, vägled av skojiga fotspår av cement. Skulpturerna är Rönkkönsens egen nationernas förbund. Varje figur har sin egen personlighet, och gemensamt för alla är humorn. Björnar leker under en palm och i närheten strövar en kamel.

Rönkkönen levde i ensamhet och skulpterade sina betongfigurer i ett litet skjul. Det känns ändå som om han med sina skulpturer inbjöd till hela världen på besök till sin paradispark – som om han njöt av att människor faktiskt reser över hela världen för att träffa varandra och se på varandra. En beslöjad muslimsk kvinna tittar fram från en buske och Väinämöinen spelar sin kantele i världsalltets centrum, medan en svart flicka ackompanjerar Saaris döttrar som i dansens hänförelse slingrar sig om varandra, precis som de lyssnande fåglarnas halsar och hela naturen.

I fonden finns en djup grundunge, där över 200 yogin mediterar i en förstummade skulpturgrupp. Rönkkönen var en stor yogi och han gjorde själv alla de asanas som han skildrar. De delvis mossbevuxna figurerna växer upp ur marken. Händer, fötter, ryggar och huvuden som spretar åt alla håll bildar en enda enorm rörelseskulptur. Horisontellt för den tankarna till pelaren med flåtan av människor i Vigelandparken i Oslo. Som helhet är den ett flerfaldigt självporträtt, för Veijo var ett konkret exempel på hur människokroppen han förändligas.

Som en motvikt till denna biografiskt djuplodande konstverk arbetade Veijo med luftighet: skulpturer av lekande och gymnastiserande barn. Konstverket, som blev Veijos sista, placerade han kring sitt hus. Det är en apoteos av den källa av oskuld som alltid leker och skapar i oss. Figurerna har hår av sten som påminner om glimmande kronor, och de har något av Veijos egen rytmiska "frisyr" som modell. Jag kan tänka mig hur barnen i Rönkkönsens ögon lekt i hans blomstrande trädgård som älvor av glädje. Nu fortsätter barnen sin resa under blickarna av många tusen betraktare. De hjälper besökarna att möta det väsentliga i denna oas av lugn och ro mellan två bullerzoner.

Detta totalkonstverk gjorde att Rönkkönen upptogs i *Raw Vision* -magasinens *Outsider Art Sourcebook*, som presenterar viktigaste parkerna för särilingskonst, dvs. outsiderkonst, i världen. Parken kan jämföras med världsberömda ställen, såsom med Nek Chands park i Chandigarh i Indien, där denna arbetare började skapa figurer av återvunnet material på en offentlig plats. Myndigheterna förbjöd verksamheten, men byborna tog parken till sig, försvarade den och hjälpte Chand att utvidga den. I dag strömmar turister till orten för att besöka denna sevärdhet.

Människor älskar särilingskonst, men myndigheterna har vanligen en nonchalant attityd till parker av detta slag, och inte heller yrkeskonstnärernas förbund brukar försvara dem. De är konst från människor till människor och därför beror deras överlevnad på besökarna! På den italienska Palmrivieran i Borighera skapade Marcello Cammi, som arbetade som entreprenör på den lokala begravningsplatsen, en överraskande omfattande och konstfärdig helhet av skulpturer på botten och bankarna av en liten å. Han hade avtal med staden om detta. Efter hans död presenterade hans fru stället för besökare, men efter hennes frånfalle kom bandtraktörerna och jämnade ut konstverken med marken.

I Parikkala gick det på ett annat sätt: en "löpande ängel" anlände. Industrirådet Reino Uusitalo, som springer supermaratonlopp, råkade ha sina vägar förbi och fick syn på ett anslag om att Rönkkönsens park var till salu. Uusitalo och hans familj blev förtjusta i stället, och han köpte den – till allmänheten! Uusitalo har öga för det sköna och det unika. I Finland finns särilingskonst av världsklass, men dess öde beror på mecenater av detta slag som lyssnar på sitt hjärta.

Latumaa, hudet huomisen saa jäädä unholaan...

ANNELI HYVÖNEN

MYSTINEN PUUTARHA

Veijo Rönkkösen suunnittelemassa ja toteuttamassa puutarhassa on ollut ihanteena villi luonnollisuus. Puutarhansa kauneuden taiteilija tahtoi jakaa vierailijoiden kanssa. Piha on muovautunut pitkän ajan kuluessa. Vuosittain hän kokeili uusia kasvilajeja, jotta kävijöillä olisi uutta katsottavaa. Monet vierailijat näkevät vain patsaat, eivätkä huomaa kasvien runsautta. Kasveja arvioidaan olevan reilu 500 lajia, joista osa istutettuja ja paljon luonnonvaraisia.

Taiteilija toivoi ihmisten liikkuvan puistossa polkuja pitkin, etteivät kasvit vahingoittuisi. Hän valoi poluille betonilaattoja, joissa hänen käden- ja jalanjälkensä osoittavat toivotun kulkusuunnan. Polkuja seuraten salaamisen ja yllätyksen periaate toimii parhaiten. Joissain laatoissa lukee ”Vain puutarhurille”. Nämä kielletyt polut lisäävätkin paikan salaperäisyyttä.

Puutarha oli Veijolle rakas harrastus. Hän sanoi, että talo ilman puutarhaa on kolkko paikka asua. Veijon puutarhainnostus alkoi jo kansakouluaikoina, ja ensimmäisellä palkallaan hän osti kymmenen omenapuuta. Harrastus oli niin rakas, että hän suoritti puutarhurin tutkinnon Kansanvalistusseuran kirjepistossa. Hän teki usein omia kokeilujaan, eri lailla ja erilaisia kuin oppikirjat neuvoivat. Kaikki kasvit eivät suostuneet kasvamaan puutarhurin tarjoamilla kasvupaikoilla. Luonto hylkää lajit, jotka eivät kestä kilpailua, ja toiset kasvit valtaavat tilaa. Vuohenputki, karhunköynnös ja kielo ovat vallanneet puutarhasta suuria alueita.

Parikkalan alue kuuluu Sortavalan lehtometsävyöhykkeeseen. Ve-

näjältä tulevalle Laatokan Karjalan ilmastolla on suotuisa vaikutus kasvien viihtymiseen. Kesät ovat yhtä leutoja kuin Uudenmaan läänissä ja talvet hieman kylmempiä ja lumisempia. Lehdon ravinteikkaassa maaperässä viihtyvät monet luonnonvaraiset kasvit, kuten haapa, koivu, metsälehmus, pihlaja, tammi, tuomi, vaahtera, näsiä, koiranheisi, lehtokuusama, mesiangervo, lehtoimikkä, lehtoakileija, lehtopähkämö sekä sini- ja valkovuokko.

Patsaat, kasvit ja ympäristö liittyvät kiinteästi yhteen. Talvella Veijo suunnitteli tulevan kesän patsaiden paikat ja kasvit. Taiteilijan talon seinät ovat eriväriset, jotta valittujen kasvien värit olisivat ympäristöön sopivat ja näyttäisivät kauniilta. Valkoiset jasmiinit ja kanadanvuokot punaista seinää vasten, liljat alppiruusut ja punainen viinimarja vihreän seinän luona ja ruskeaa seinää vastapäätä valkoisia ja sinisiä kukkia höystettynä ripauksella keltaisia ja punaisia kukkia. Tuoksut ovat tärkeitä puutarhassa. Ilmassa saattaa leijua kielon, tuomen ja mesiangervon tuoksu, öiseen aikaan varjoliiljan ja illalla illakon ja suopayrtin tuoksu.

Kasvien kokeilu oli määrätietoista. Tavoitteena oli luonnollinen ja helpohoitoinen piha. Puutarhassa ei ole selväpiirteisiä perennapenkkejä; ankara tilojen rajaaminen olisikin ahdistavaa ja rajoittavaa. Kasvien ryhmittely on luonnollista, niin kuin tuuli olisi kylvänyt siemenet. Pihan kasvit asettuvat kerroksittain. Puiden ja pensaiden alla kasvaa muun muassa keltapeippiä, kielloa, pikkutalviota, suikeroalpia, maksaruohoa, sipulikasveja ja taponlehteä. Ne peittävät maanpinnan ja estävät rikkakasvien itämisen ja kasvun. Rumpalipojan vieressä kasvaa sinivaleunikko ja rinteessä purppu-

Kilpiangervo, ukonhattu, kanadanvuokko. Kuvat: Anneli Hyvönen.

ra- ja virginiantuomi. Sieltä löytyy myös pieni allas, jossa viihtyy suomenlumme. Lapsipatsaat leikkivät sammalnurmella, luonto on auttanut puutarhuria, valinnut oikeat sammallajit ja kylvänyt ne.

Puutarhaan on muodostunut erilaisia alueita maan laadun, maaperän kosteuden ja valo-olosuhteiden mukaan. Hirsitalon vieressä hiekkaisessa maassa kasvaa muun muassa kissankäpälä, kangasajuruoho, päivänkakkara, mehitähti, ahomansikka, ketoneilikka ja siankärsämö. Osa kasveista on tullut jostain ja saanut jäädä viljeltyjen kasvien ystäviksi. Puutarhan kukkaisimpia paikkoja on runsaslajinen perennapello. Siellä kasvavat muun muassa auringontähti, helminukajakäärä, jalopähkämö, kanadanvuokko, konnanyrtti, kullero, lehtoakileija, rohtosormustinkukka, ruskolilja, työttöangervo, varjoliilja, sinipallo-ohdake ja siperiankurjenmieikka. Joukosta löytyy myös ryytimaa ja yksivuotisia kasveja.

Käävät, sienet, jäkälät ja sammaleet kasvavat puutarhassa lisäten sen luonnollisuutta ja monimuotoisuutta. Kivet ja kannot kuuluvat myös oleellisesti luonnolliseen puutarhaan. Salainen puutarha oli ennen yleisöltä piilossa, taiteilijan omaa aluetta, jonne vain harvalta oli lupa tulla. Salaisessa puutarhassa on pieni lampi ja saari, ja siellä kasvavat monet Veijon istuttamat ja kylvämät kasvit, muun muassa punaiset ja valkoiset lumpeet ja tyrnipensaat.

Saunamökin ympärillä voi aistia epätodellisen, trooppisen rehevän tunnelman. Piippuköynnös, köynnöshortensia, kilpikierto, marskinlilja, alppiruusu, mahonia, laukka, ruttojuuri, jättitatar ja koristeraparperi isoine lehtineen saavat aikaan paratiisimaisen

tunnelman. Lehdon multava maaperä tekee mahdolliseksi monipuolisen ja vaateliaan kasvillisuuden. Myrkkyliljat kukkivat vielä ensilumilla ja jouluruusut kevään viimeisillä. Veijon puutarhassa jopa kompostikasat kukkivat ja ovat kauniin muotoisia. Kukkina niissä on muun muassa harjaneilikkaa, tuota hyvää perhoskasvia, kanadanvuokkoa ja köynnöspinaattia.

Puutarhassa samoilu virittää hyvän mielen kulkijaan. Villi puutarha saa elää omaa elämäänsä. Luonnon uudistuminen ja alituinen vaihtelu ovat sen viehättäviä puolia. Elävät kasvit ja kasvun ihmisen seuraaminen tasapainottavat. Puutarhassa on paljon hienoja yksityiskohtia, samaa omaperäisyyttä ja rikkautta kuin patsaissa. Luonto kiipeää maasta patsaiden ympärille, köynnökset kaulalle ja viinimarjat käteen. Monissa patsaissa on paikat kukkaistutuksille ja aukkoja lintujen koloiksi. Sisiliskot, sammakot ja monet hyönteiset ja lierot asustelevat puutarhassa. Oravalla on pesä puussa, ja kuusiaidan luona asusteli lumikko. Idänhepokatti sirittelee puiden latvoissa, ja monet perhoset lentelevät puutarhassa. Varotaan tuhoamasta näitä tärkeitä apulaisiamme.

Lintujen pesintä sekä monet eläimet ja istutukset yhdistävät kuollutta betonia ja elävää luontoa. Betonikin muuttuu elävämmäksi, haavankeltajäkälä koristaa betonipintoja heleänkeltaisin laikuin, ja kuusenruoste on punertanut kauniisti patsaiden maalaamattomia pintoja. Veijo rakensi pihamaalleen oman maailman, jossa on hyvä olla. Puutarha antoi myös elämyksiä, rakastamista, vaalimista ja sisältöä elämään. Hänen puutarhaansa voisi kutsua myös ystävyyspuutarhaksi, jonne kaikki ovat tervetulleita.

MIKKO TOIVIAINEN

VEIJO RÖNKKÖNEN YSTÄVIEN SILMIN

Luomen suurimman ITE-taiteellisen teosympäristön luonut Simpeleen paperitehtaan prässimies Veijo Rönkkönen (1944–2010) oli naapurinsa ja työtoverinsa **Teuvo Heinosen** sanoin todellinen oman tiensä kulkija. Veijon hiukset leikannut parturi-kampaaja **Hellevi Heinonen** jatkaa Veijon olleen hieman sulkeutunut joskin erittäin fiksu tarkkailijaluonne. Heinosille on jäänyt sellainen mielikuva, että Veijo luki paljon ja oli perillä maailmanmenosta ja kunnan asioista, vaikkei ottanutkaan asiakseen puuttua niihin.

Veijon serkku ja työkaveri **Kari Rönkkönen** myöntää Veijon olleen henkilö, johon oli vaikea saada kontaktia. On mahdollista, että tämä johtui taiteilijan omasta ujoudesta, sillä Kari arvelee, ettei Veijo etsinyt patsaillaan huomiota, vaan pikemminkin vähätteli kaikkea tekemäänsä. Kun Veijo vastaanotti taiteen Suomi-palkinnon vuonna 2007, muistaa Kari asiasta seuraavaa: *”Päältä päin ei ois tiennyt kukkaan. Ei maininnut työpaikallakaan mitään.”*

Työyhteisössä Veijo oli Karin mukaan luottohenkilö, joka ei paljon huilinnut kahdeksan tunnin työvuoron aikana. Välillä vuoromestari saattoi yllättää Veijon työpisteeltään mitä erikoisimmista jooga-assennoista: milloin oli koivet kohti kattoa, milloin mies muuten vain solmussa. Näistä tilanteista syntyi kaivattua hupia muuten niin raskaaseen kolmivuorotyöhön. Karia jaksaa edelleen naurattaa ja ihmetyttää Veijon ketteryys ja huimapäisyys: *”Se meni toisinaan kuin apina vaik tuonne miten korkiille, että sitä ei pelottanut mikään. Oli joku vaan mistä pysty kiipeämään niin se meni. (...) Tehtaallakin korkeet paikat oikein, niin piti johonkin koukkuun joku viia, niin se oli siellä ennen ku kukkaan kerkes huomatakaan.”*

Ystävät muistavat Veijon urheilullisena miehenä, joka joogasi, pyöräili, hiihti ja ui paljon ja säännöllisesti. Uintiennätyksiä rikot-

tiin lähiseudun uimahalleissa, ja jokainen uitu kilometri kirjattiin tunnontarkasti ylös urheilupäiväkirjaan. Kari muistelee katselleensa Veijo uimista ihmeissään: *”Se tuntu niin sulavalta ku katto ku se ui. Se oli niinku toisekseen sen elementti oikein. Ei se pärskinyt tai räpiköinyt yhtään.”*

Veijo tunnettiin myös päättäväisenä, periksiantamattomana ja arjen pienistä seikkailuista nauttivana luonteena. Kari kertoo Veijon vieneen hänet retkelle Äijövuoren sisuksiin, ja Teuvo muistelee huvittuneena routaiseen pihamaahan rautakangella tehtyjä reikiä, joihin taiteilija myöhään syksyllä kylvi puutarhamyymälöiden poistomyyneistä hankkimiaan siemeniä. Veijon pikkuserkku ja läheinen ystävä **Rauha Hinkkanen** muistaa elävästi vastaavanlaisen päättäväisyyden puuskan iskeneen, kun Veijo eräänä päivänä päätti tulla kyläilemään hänen luokseen: *”Hää sanoi, että tulenko pyörällä vai autolla. Mie sanoin, että no harkitse kummalla tulet. Ja eihän siihen mennyt kun tunnin ajat, ko se oli pyörän kanssa siellä sitten. Hää pyörällä ajo Koitsanlahesta sinne. Onhan siitä matkaa, mitä siitä ois... parikymmentä kilometriä vai mitä.”*

Ystävät kertovat huomanneensa taiteilijassa jonkinlaisen muutoksen viimeisen 5–10 vuoden aikana. Heidän mukaansa Veijo muuttui iloisemmaksi, vapautuneemmaksi ja puheliaammaksi. Viimeisinä vuosina satunnainen patsaspuiston kävijä saattoi yllättäen joutua jopa juttusille itse taiteilijan kanssa, joka aiemmin oli tiedetty pidättyväiseksi ja keskustelutilanteita vältteleväksi. Kari muistaa Veijon nauraneen entistä useammin. Rauha arvelee Veijon olleen erittäin sinut itsensä kanssa: *”Ehkä hää aatteli sen sillä tavalla, että jos (...) ei kukaan häntä hyväksy niin saa olla sitten hyväksymättä. Et muist tuntuu, että hänellä oli tämmönen kanta siihen, että hänet hyväksyttäis semmosena, kun hää on. Ja niihän on tässä on nyt siten käynyt.”*

Mikko Toiviaisen taiteen kandidaatin tutkielma käsitteli Veijo Rönkköseen liittyvää suullista muistitietoa.

Kuva: Minna Tuuva

MINNA TUUVA

TULEVAISUUDEN TURVAAJAT

Patsaspuistossa häärää puisto-opas Anneli Hyvösen apuna aktiivisesti pieni noin kymmenen hengen talkoolaisjoukko, joka tekee vuosittain satoja tunteja työtä pääosin puutarhan hoidossa. Puistossa pidetään vuosittain viidet suuremmat talkoot, joiden järjestämisestä vuodesta 2010 koordinoi paikallinen Patsaspuisto-aktiivi Kristiina Heikinheimo. Talkoita voi tehdä kiinnostuksensa mukaan myös muussa kuin puutarhatyössä; esimerkiksi vapaaehtoisia oppaita kaivataan avuksi suurten eri kielisten vierailijamäärien opastamiseen.

Aktiivisimpien talkoolaisten joukkoon lukeutuu opettajaparikunta Pauli ja Riitta Kantonen. He tutustuivat Veijo Rönkköseen valokuvauskurssilla 1970-luvulla. Kantokset ovat käyneet talkoissa siitä lähtien kun niitä on järjestetty, parin vuoden ajan. He pitävät Patsaspuistoa hyvin huomattavana nähtävyytenä, josta Parikkala tunnetaan. Talkoita on mukava tehdä porukalla: aitojen leikkausta, haravointia, maankäntämistä, kaikkea mitä vuoden kulun mukaan kulloinkin puutarhassa on tarvetta tehdä. Kantokset eivät Veijo Rönkkösen eläessä juurikaan hänen kanssaan patsaiden teosta jutelleet. Teokset ovat tulleet tutummiksi talkoiden myötä puistossa työskennellessä. Pauli Kantonen toteaa, ettei osaa sanoa, ovatko teokset taidetta; ainakin ne ovat kansantaidetta, ja ihailtavaa on se paneutuminen, jota Rönkkönen on niiden teossa osoit-

tanut. Talkoolaiset kohtaavat myös puistossa vierailevia kävijöitä. Pauli muistelee huvittuneena koululaisryhmän käyntiä, jolloin eräs pojista oli kysynyt: ”Oot sie ollu täällä yöstä? Minnuu kyl pelottas!”

Talkoissa ahertaa hyvin usein myös Teuvo Heinonen, Veijo Rönkkösen koulu- ja työkaveri. Hän on nähnyt Patsaspuiston kasvamisen ensimmäisistä patsaista asti. Vuosien mittaan Teuvo on ymmärtänyt patsaiden merkityksen yhden ihmisen kunnioitettavana elämäntyönä. Talkoisiin häntä motivoi huoli puiston tulevaisuudesta; sen säilyminen ja merkitys on erittäin tärkeää Parikkalalle. Teuvo oli joskus mukana jo Veijon eläessä auttelemassa puistossa. He siirsivät kottikärryillä isompia patsaita paikoilleen. Lempiteostaan Teuvo ei osaa nimetä; aina joku patsas kuitenkin miellyttää silmää enemmän kuin joku toinen. ”Toiset kattelee mielummin talon ja järven kuvia, onhan ne helpompia”, Teuvo toteaa. Veeramyrskyn jälkeen Teuvo raivasi kaatuneita puita moottorisahalla ja mietti, kuinka yksi ihminen on voinut näin paljon patsaita tehdä. Olisi kauheaa, jos puisto häviäisi. Mutta näillä näkymin kaikki on hyvin, suurelta osin kiitos ahkerien talkoolaisten.

Oletko kiinnostunut talkootyöstä Patsaspuiston hyväksi? Lisätietoa seuraavalla aukeamalla.

PARIKKALAN PATSASPUISTON KANNATUSYHDISTYS RY

Veijo Rönkkösen menettänyt äkilliseen sairauskohtaukseen maaliskuussa 2010 heräsi kysymys puiston tulevaisuudesta. Teollisuusneuvos Reino Uusitalo hankki puiston omistukseensa ja toimii nyt yhteistyössä Maaseudun Sivustysliiton ja Patsaspuiston hoitokunnan kanssa Veijo Rönkkösen elämäntöiden säilyttämiseksi ja puiston tulevaisuuden turvaamiseksi.

Parikkalan Patsaspuiston kannatusyhdistys perustettiin 22.9.2011. Yhdistyksen tarkoituksena on vaalia Veijo Rönkkösen elämäntöitä sekä tukea ja monipuolistaa Parikkalan Patsaspuiston toimintaa niin aatteellisesti kuin taloudellisesti. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys:

- osallistuu Patsaspuiston ja siihen liittyvän puutarhan hoitoon ja säilyttämiseen
- järjestää Patsaspuistossa näyttelyitä ja harrastus- ja virkistystapahtumia
- järjestää opastusta ja neuvontaa
- edistää Patsaspuiston tunnetuksi tekemistä kotimaassa ja kansainvälisesti järjestämällä tiedotus- ja julkaisu-toimintaa

Kannatusyhdistyksen jäseneksi voi liittyä kuka tahansa Patsaspuiston säilymisestä kiinnostunut. Jäsenyys ei velvoita mihinkään (esim. talkootyöhön paikanpäällä). Jäsenmaksu on 15 € vuodessa. Jäseneksi liittyy Patsaspuiston www-sivuilla tai maksamalla jäsenmaksu paikan päällä puistossa. Jäsenet saavat vuosittain vaihtuvat jäsenmerkin. Yhteisöjäsenen vuosimaksu on 150 €.

Kannatusyhdistyksen toimintaa voi tukea myös ostamalla puistossa myytäviä tuotteita, tekemällä vapaaehtoisen ja vapaasummaisen lahjoituksen/sisäänpääsymaksun puistossa tai lunastamalla itselleen nimikkopatsaan vuodeksi. Lisätietoa nimikkopatsaista yhdistyksen www-sivuilta ja puisto-oppaalta.

Kaikki talkootyöstä kiinnostuneet toivotaan lämpimästi tervetulleeksi mukaan joukkoon turvaamaan seudun merkittävimmän nähtävyyden tulevaisuutta! Talkoisiin voi tulla milloin tahansa oman aikataulunsa mukaan. Anneli Hyvönen on paikalla ti-pe 9.30–17.30 ja la 9.30–15. Puh. 044 568 1121.

PARIKKALAN PATSASPUISTO
www.patsaspuisto.net

Kuutostie 611, Koitsanlahti, Parikkala